

Sygn. akt II Ca 2359/15

POSTANOWIENIE

Dnia 12 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Anna Koźlińska
Sędziowie:	SO Weronika Oklejak SO Jarosław Tyrpa (sprawozdawca)

Protokolant: protokolant sądowy Piotr Maczuga

po rozpoznaniu w dniu 12 lutego 2016 r. w Krakowie

na rozprawie sprawy z wniosku (...) Spółki Akcyjnej w K.

przy uczestnictwie K. S.

o stwierdzenie nabycia spadku

na skutek apelacji uczestnika

od postanowienia Sądu Rejonowego w Wieliczce

z dnia 31 sierpnia 2015r., sygnatura akt I Ns 1186/14

postanawia:

1. oddalić apelację;
2. zasądzić od uczestnika na rzecz wnioskodawcy kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

SSO Weronika Oklejak SSO Anna Koźlińska SSO Jarosław Tyrpa

Sygn. akt II Ca 2359/15

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 12 lutego 2016 roku

(...) S.A. z siedzibą w K. domagał się stwierdzenia, że spadek po J. S. nabyła w całości na podstawie ustawy siostra spadkodawcy A. K..

Uczestnik K. S. zarzucił, iż z uwagi na złożone w toku postępowania oświadczenie o odrzuceniu spadku nie należy do kręgu spadkobierców ustawowych.

Zaskarżonym postanowieniem 31 sierpnia 2015 r. Sąd Rejonowy w Wieliczce stwierdził, że spadek po J. S., zmarłym w dniu (...)2011 r. w L., nabył w całości na podstawie ustawy z dobrodziejstwem inwentarza wnuk K. J. 2-ga imion S. oraz stwierdził, że wnioskodawca i uczestnicy ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

Sąd Rejonowy ustalił, że spadkodawca J. S. zmarł (...) 2011 r. W chwili śmierci był wdowcem. Pozostawił dwoje dzieci - W. S. i B. N.. Nie pozostawił testamentu. B. N. ma dwojkę dzieci - K. N. i T. N.. W. S. ma dwoje dzieci -D. S. i K. S.. K. N., T. N., D. S. nie mają dzieci. B. N. i W. S. odrzucili spadek po ojcu J. S. w dniu 11 kwietnia 2012 r. oraz w imieniu swojej małoletniej córki K. N. w dniu 10 października 2012 r. T. N. odrzucił spadek po dziadku J. S. w dniu 5 czerwca 2012 r. Uczestnik K. S. oświadczenie o odrzuceniu spadku po J. S. złożył na rozprawie w dniu 25 maja 2015 r.

Stan faktyczny sprawy Sąd Rejonowy ustalił w oparciu o wskazane dokumenty urzędowe oraz na podstawie niekwestionowanego zapewnienia spadkowego.

Uzasadniając swoje rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy wskazał, że uczestnik K. S. na rozprawie w dniu 25 maja 2015 r. złożył oświadczenia o odrzuceniu spadku po J. S.. Oświadczenie to zostało złożone już po upływie 6 - miesięcznego terminu określonego w art. 1015 k.c., który dla uczestnika rozpoczął bieg w dniu odrzucenia spadku przez jego ojca tj. w dniu 11 kwietnia 2012 r. Mając na uwadze, iż uczestnik K. S. pełnoletniość osiągnął w dniu 10 października 2013 r., oświadczenie o odrzuceniu spadku powinno być złożone w jego imieniu przez rodziców, po uprzednim uzyskaniu zgody Sądu Rodzinnego, co jednak nie miało miejsca. K. S. ani osobiście, ani przez pełnomocnika, nie złożył do Sądu wniosku o zatwierdzenie uchylenia się przez niego od skutków prawnych nie złożenia oświadczenia spadkowego w terminie (art. 1019 § 2 k.c.). Gdyby taki wniosek został przez niego złożony, to dopiero wówczas Sąd badałby, czy w sprawie zachodzą przesłanki do zatwierdzenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po J. S., pomimo faktu, iż oświadczenie to zostało złożone już po upływie terminu 6 miesięcy. Złożenia takiego wniosku, w ocenie Sądu, w żadnym razie nie można też domniemywać m.in. na podstawie zgłaszanych przez nią wniosków dowodowych. Na Sądzie nie spoczywał obowiązek pouczenia uczestnika o treści art. 1019 § 2 k.c., tym bardziej, iż był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika. Bezpośrednio przez złożeniem przez K. S. oświadczenia o odrzuceniu spadku, które Sąd miał obowiązek przyjąć, zwrócono mu jednak uwagę na treść art. 1015 k.c.

Wskazując na art. 931 § 1 i 2 k.c. i art. 1020 k.c. Sąd uznał, że spadek dziedziczny w całości wnuk K. S., którego oświadczenie o odrzuceniu spadku zostało złożone po terminie. Spadek skutecznie odrzuciły bowiem dzieci spadkodawcy oraz wnuki T. N., K. N. i D. S.. Uczestnik ten dziedziczny spadek z dobrodziejstwem inwentarza albowiem w chwili otwarcia spadku nie posiadał pełnej zdolności do czynności prawnych.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.

W apelacji od powyższego postanowienia uczestnik K. S. zarzucił mu:

- sprzeczność istotnych ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału przez bezpodstawne przyjęcie, uczestnik złożył oświadczenie o odrzuceniu spadku po upływie terminu z art. 1015 § 1 k.c. albowiem uczestnik do chwili otrzymania zawiadomienia Sądu nie był świadomym, iż może być spadkobiercą po dziadku J. S., w dacie jego śmierci miał 16 lat i nie był przez nikogo poinformowany o tym, iż jako wnuk może być jego spadkobiercą;

- naruszenie art. 1015 § 1 k.c. poprzez uznanie, iż oświadczenie uczestnika z dnia 25.05.2015 r. o odrzuceniu spadku zostało złożone po terminie, podczas gdy za dzień dowiedzenia się przez K. S. o tytule powołania do spadku po dziadku należy uznać dzień zawiadomienia go o toczącym się postępowaniu, a zatem termin do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku został przez niego dotrzymany;

- naruszenie art. 1019 § 2 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i zastosowanie oraz uznanie, iż oświadczenie uczestnika z dnia 25.05.2015 r. o odrzuceniu spadku wymagało dla swej ważności wniosku do Sądu o jego zatwierdzenie.

Skarżący wniósł o zmianę postanowienia i ustalenie kręgu spadkobierców po J. S. stosownie do art. 670 k.p.c. w zw. z art. 677 k.p.c. z uwzględnieniem oświadczenia uczestnika o odrzuceniu spadku oraz zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kosztów za I i II instancję.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawca wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Przewidziany w art. 1015 § 1 k.c. termin do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku jest terminem zawitym; jego upływ powoduje utratę uprawnienia do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku. Zgodnie z tym przepisem, termin sześciu miesięcy do odrzucenia spadku rozpoczyna bieg w dniu, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swojego powołania. Zarówno w judykaturze jak i piśmiennictwie (por. np. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2013 r. I CSK 329/13, LEX nr 1444970 oraz E. Skowrońska-Bocian, Kodeks Cywilny. Spadki. Komentarz, str. 190, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1999) zgodnie przyjmuje się, że w przypadku małoletnich, którzy dziedziczą po swoich rodzicach, po odrzuceniu przez nich spadku, termin do odrzucenia przez małoletnich spadku biegnie od dnia, w którym ich rodzice złożyli oświadczenie o odrzuceniu spadku. Poczynając od tego dnia, przedstawiciele małoletniego dziedziczącego spadek mogą wystąpić do sądu opiekuńczego o wyrażenie zgody na złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku, a od jej uzyskania uzależniona jest skuteczność oświadczenia o odrzuceniu spadku, odrzucenie bowiem spadku jest czynnością przekraczającą zwykły zarząd majątkiem dziecka (art. 101 § 3 k.r.o.).

Ze znajdującego się w aktach Sądu Rejonowego w Wieliczce (sygn. akt I Ns 393/12) protokołu przyjęcia oświadczenia o odrzuceniu spadku (Repertorium A numer (...)) roku wynika, że w dniu 11 kwietnia 2012 roku w Kancelarii Notarialnej w S. przy ul. (...) przed notariuszem S. N. ojciec uczestnika W. S. złożył oświadczenie o odrzuceniu spadku po J. S.. Tym samym w dniu 11 kwietnia 2012 roku rozpoczął bieg sześciomiesięczny termin do odrzucenia spadku przez małoletniego wówczas K. S.. Termin ten upłynął z dniem 11 października 2012 roku. W czasie jego biegu przedstawiciele ustawowi uczestnika nie złożyli w jego imieniu stosownego oświadczenia. Zgodnie z art. 92 k.r.o. dziecko pozostaje aż do pełnoletniości pod władzą rodzicielską, a jego przedstawicielami ustawowymi pozostają rodzice (art. 98 § 1 k.r.o.). Dla oceny zachowania terminu do odrzucenia spadku decydujące w okolicznościach niniejszej sprawy jest nie to, kiedy o tytule powołania dowiedział się uczestnik ale kiedy o tytule powołania powziął wiadomość jego przedstawiciel ustawowy. Uczestnik bowiem do dnia 9 października 2013 roku pozostawał pod władzą rodzicielską. Powzięcie wiedzy o tytule powołania uczestnika do spadku w dniu 11 kwietnia 2012 roku przez jego ojca odnosi skutek względem uczestnika, bez względu na to, czy przedstawiciel ustawowy uczestnika powiadomił go o tym fakcie, czy nie.

Podzielając zatem zarówno poczynione przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne, które uzupełnić należało o ustalenie, że oświadczenie o odrzuceniu spadku w dniu 10 października 2012 roku złożył także D. S. (k. 7 akt I Ns 1013/12), jak również dokonaną przez Sąd Rejonowy ocenę prawną, należało uznać apelację za nieuzasadnioną. Nie doszło bowiem w okolicznościach niniejszej sprawy ani do zarzucanej sprzeczności ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego ani do naruszenia powołanych w apelacji przepisów prawa materialnego. Słusznym jest również stanowisko Sądu Rejonowego, iż w stanie faktycznym niniejszej sprawy, jedynie złożenie, łącznie z oświadczeniem o odrzuceniu spadku, oświadczenia o chyleniu się od skutków prawnych jego niezłożenia w terminie z powodu błędu, wraz ze złożeniem wniosku o zatwierdzenie tego uchylecia, mogłoby, po wykazaniu koniecznych przesłanek, doprowadzić do zmiany kręgu spadkobierców ustawowych. Ponieważ jednak takie oświadczenia i wniosek nie zostały złożone, a jednocześnie brak podstaw do przyjmowania za skarżącym, że złożone przez niego oświadczenie o odrzuceniu spadku nastąpiło z zachowaniem terminu z art. 1015 § 1 k.p.c., zaskarżone postanowienie prawidłowo stwierdza osobę spadkobiercy.

Z tych też przyczyn apelacja jako nieuzasadniona podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Skutkiem jej oddalenia było obciążenie skarżącego kosztami postępowania odwoławczego na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. Na zasądzoną na rzecz wnioskodawcy kwotę 60 zł złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika wnioskodawcy,

ustalone na podstawie § 8 pkt 2 oraz § 12 pkt 1 ppkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.